

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Економіки та менеджменту
Кафедра Економіки і підприємництва

Кваліфікаційна робота на
правах рукопису

СТЕЧИНСЬКА ВІТАЛІНА ВІКТОРІВНА

УДК 330. 338.001.36

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«Стратегічні напрями зростання прибутку у «Липницьке МПД»»

051 «Економіка»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ В.В. Стечинська

Керівник роботи

Грабчук Інна Францівна

к.е.н., доцент кафедри економіки і підприємництва

Житомир – 2021

Висновок кафедри економіки і підприємництва

за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри економіки і підприємництва

№ __ від «__» _____ 2021 р.

Завідувач кафедри економіки і підприємництва

(науковий ступінь, вчене звання)_____
(підпис)_____
(прізвище ,ім'я, по батькові)

«__» _____ 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботиЗдобувач вищої освіти _____ захистила
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)_____
(підпис)_____
(прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Стечинська В.В. «Стратегічні напрями зростання прибутку у «Липницьке МПД»», ОС «Бакалавр», 051 «Економіка» Поліський національний університет, м. Житомир, 2021 р.

У дослідженні з'ясовано, що сутність прибутку передбачає отримання додаткової вартості у процесі здійснення підприємницької діяльності. Здійснено оцінку прибутковості «Липницьке МПД» та виявлено, що за 2018-2020 рр. у підприємстві погіршився фінансово-економічний стан і виникає загроза банкрутства. Обґрунтовано резерви зростання прибутку у підприємстві, зокрема, вторинне використання відходів (барди) як кормів для тваринництва за методом сушіння з подальшою мікронізацією. Здійснено прогноз зростання прибутку на «Липницьке МПД».

Ключові слова. прибуток, ефективність, ділова активність, факторний аналіз, банкрутство, відходи, підприємство.

SUMMARY

Stechynska VV "Strategic directions of profit growth in «Lipnytske MTD», OS «Bachelor», 051 «Economics» Polissya National University, Zhytomyr, 2021

The study found that the essence of profit involves obtaining additional value in the process of doing business. An assessment of the profitability of "Lipnytske MTD" was made and it was found that in 2018-2020 the company's financial and economic situation deteriorated and there is a threat of bankruptcy.

The reserves of profit growth in the enterprise are revealed, in particular, secondary use of waste (bards) as fodder for animal husbandry by the method of drying with the subsequent micronization. It is determined, according to the forecast data of profit growth on "Lipnytske MTD".

Keywords. profit, efficiency, business activity, factor analysis, bankruptcy, waste, enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП		5
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
РОЗДІЛ 2.	ОЦІНКА РІВНЯ ПРИБУТКОВОСТІ «ЛИПНИЦЬКЕ МПД»	11
РОЗДІЛ 3.	СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКУ «ЛИПНИЦЬКЕ МПД»	18
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ		23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		25
ДОДАТКИ		27

ВСТУП

В умовах ринкової економіки постійне зростання вартості ресурсів, які використовує підприємство для виробництва суспільно необхідних продуктів, є одним із головних факторів зменшення прибутку. Наразі, головним завданням кожного суб'єкта господарювання є пошук і впровадження основних напрямків найраціональнішого використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів задля зростання прибутковості.

Значний внесок у розв'язання проблем зростання прибутку підприємств внесли українські економісти В. Андрійчук, З. Варналій, А. Даниленко, О. Заруба та іноземні А. Сміт, Дж. Ст. Мілль, Д. Рікардо, Ж.Б. Сей, Дж. Міль, В. Рошер, Ф. Бастіа, А. Маршалл, Н. Сеніор, А. Самуельсон, Дж. Бейтс. Кларк та ін. Проте, на сучасному етапі діяльності «Липницьке МПД» доцільним є обґрунтування рекомендацій щодо виявлення резервів зростання прибутковості, оскільки за 2020 р. діяльність підприємства є збитковою.

Метою дипломної роботи є розробка основних напрямків та відповідних заходів, спрямованих на зростання прибутковості підприємства, на основі теоретичного аналізу проблеми та на базі оцінки характеру формування та його розподілу у досліджуваному підприємстві. Досягнення зазначеної мети обумовило необхідність вирішення наступних завдань: узагальнити теоретичні положення щодо поняття прибутку та розкрити його економічну сутність; обґрунтувати та розробити методичні підходи до оцінки рівня прибутковості підприємства; здійснити аналіз джерел формування прибутку на «Липницьке МПД»; здійснити оцінку факторів, що впливають на рівень прибутку підприємства; розробити пропозиції по мобілізації резервів зростання прибутковості підприємств.

Об'єктом дослідження є процес зростання прибутковості «Липницьке МПД». Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних основ зростання прибутковості у «Липницьке МПД».

Теоретичними і методичними аспектами дослідження є системний аналіз до розгляду економічних понять та положень стосовно проблем зростання прибутковості підприємства. За допомогою методу – абстрактно-логічного, зокрема, його прийомів аналогії та співставлення, індукції й дедукції розкрито сутність поняття «управління прибутком», а також сформульовано загальні висновки.

Для визначення проблем, що стримують процес зростання прибутковості підприємства та окреслення шляхів їх подолання застосовано метод аналізу і синтезу. Для оцінки сучасного стану прибутковості у «Липницьке МПД» використано статистико-економічний метод, зокрема його прийоми – графічний, порівняння, групування, факторний тощо.

Практична спрямованість дослідження полягає у визначенні напрямів зростання прибутковості підприємства на основі проведення розрахунків. Кваліфікаційна робота має прикладний характер та рекомендації щодо удосконалення управління прибутком у підприємстві, які можуть бути використані при впровадженні запропонованих стратегічних розробок у «Липницьке МПД».

Результати авторського дослідження апробовані у збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритетні напрями розвитку економіки: наукові дискусії» 27 квітня 2021 р. Поліський національний університет м. Житомир.

Інформаційними джерелами дослідження були законодавчі акти України з питань конкуренції, наукова література за темою дослідження, звітність підприємства, результати власних досліджень, а також інформаційні ресурси світової комп'ютерної інформаційної мережі Internet.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 20 сторінок машинописного тексту. Матеріал кваліфікаційної роботи містить 5 таблиць, 7 рисунків. Список використаних джерел містить 22 найменування і займає 2 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Важливою економічною категорією та головною метою будь-якого суб'єкта господарювання є отримання прибутку. Як економічна категорія він характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності підприємства та є показником, що найбільш повно відображає ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості [1, с. 213]. З економічної точки зору, прибуток підприємства вказує на фінансово-економічний результат діяльності підприємця. Від розміру прибутку залежить фінансовий, майновий стан та ефективність діяльності суб'єкта господарювання. Дослідженню цієї економічної категорії присвячено багато праць та публікацій як українських, так і зарубіжних учених. Проте треба зазначити, що як серед економістів-класиків, так і серед сучасних учених-економістів немає єдності думок щодо визначення змісту категорії «прибуток». Відтак, щодо теорії прибутку, як економічної категорії досі точаться дискусії у наукових колах та у практичній діяльності. Поняття прибутку в економічній системі завжди формується у тісному взаємозв'язку з товарно-грошовими відносинами та розвитком інституту власності. Перші визначення прибутку збігалися зі значенням валового доходу, який за індивідуалістичною системою розподілу поділявся на три категорії «... доходи від капіталу, землі та доходи від праці» [9, с. 47].

Формування, використання та зростання прибутку вітчизняними підприємствами має ряд особливостей в умовах ринкових засад господарювання. Загалом, поняття прибутку, як економічної категорії, передбачає розуміння тісного взаємозв'язку товарно-грошових відносин та розвитку інституту власності. У своїх дослідженнях, А. Сміт писав, що «цінність, яку робітники додають до матеріалів, зводиться... до двох частин, одна з яких оплачує їхню винагороду, а друга – прибуток їхнього наймача на весь авансований ним фонд матеріалів і заробітної плати» [21, с. 483]. Таким

чином, прибуток визначається як різниця між новоствореною вартістю і заробітною платою найманих працівників. Для підприємця прибуток залишається у вигляді частини неоплаченої праці. Проте, А.Сміт заперечує тим, хто вважає, що прибуток є оплатою праці з нагляду за виробництвом та його управлінням. Такий прибуток, не є оплатою праці персоналу підприємства, він має дещо інші джерела і визначається величиною капіталу, яка сформувалася у виробництві, і в ньому, такий же використовується. Науковець виділив прибуток в особливу економічну категорію, яку досліджував у тісному зв'язку із процесом нагромадження капіталу та із факторами зростання суспільного багатства. За теорією Карла Маркса, прибуток – це форма додаткової вартості, джерелом якої може бути лише праця найманих робітників [9]. У фінансовому словнику «прибуток» визначається як перевищення сукупних доходів над сукупними витратами [23].

У сучасній світовій економічній літературі існують різні теорії, що переконливо доводять існування економічного прибутку. Але усі вони зводяться до двох причин: ризик і інноваційна діяльність та можливість отримання монопольної влади. Вітчизняні науковці-дослідники трактують, що прибуток це є частина новоствореної вартості у процесі здійснення підприємницької діяльності [1, с. 236].

Економічна сутність прибутку в умовах ринку виявляється в рисах, які представлені на рис. 1.1.

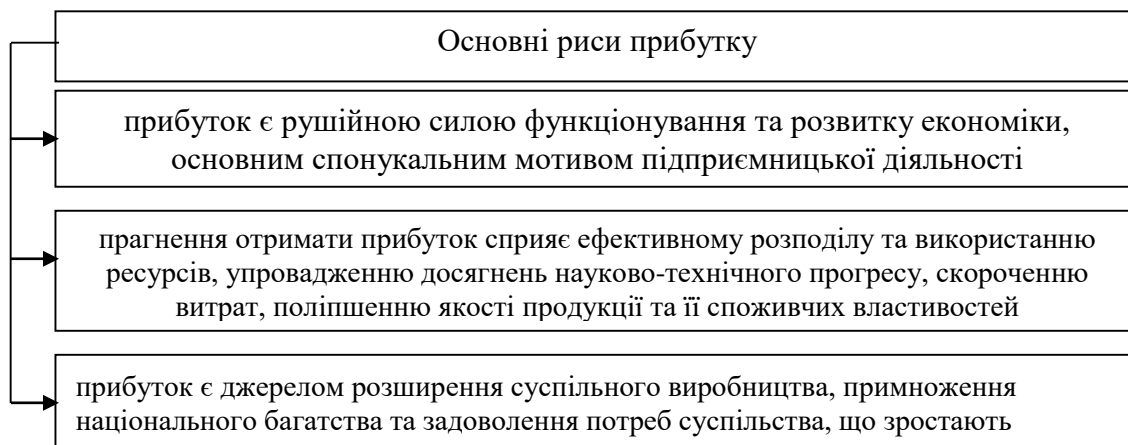

Рис. 1.1. Основні риси прибутку

Джерело: власні дослідження автор за матеріалами [1, с. 214].

Прибуток є узагальнюючим фінансовим показником ефективності господарської діяльності підприємства. Втім, не вся сума отриманого прибутку залишається у розпорядженні підприємства. Значну його частину підприємство перераховує до місцевого або державного бюджету у вигляді податків.

Сутність прибутку, як економічної категорії більш глибоко розкривається через окремі функції, які він виконує у господарській діяльності. Окремі вчені [16, 26,34] виділяють три основні функції: облікова, розподільча, стимулювальна. Інші вчені [17, с. 56], виділяють п'ять функцій (рис. 1.2).

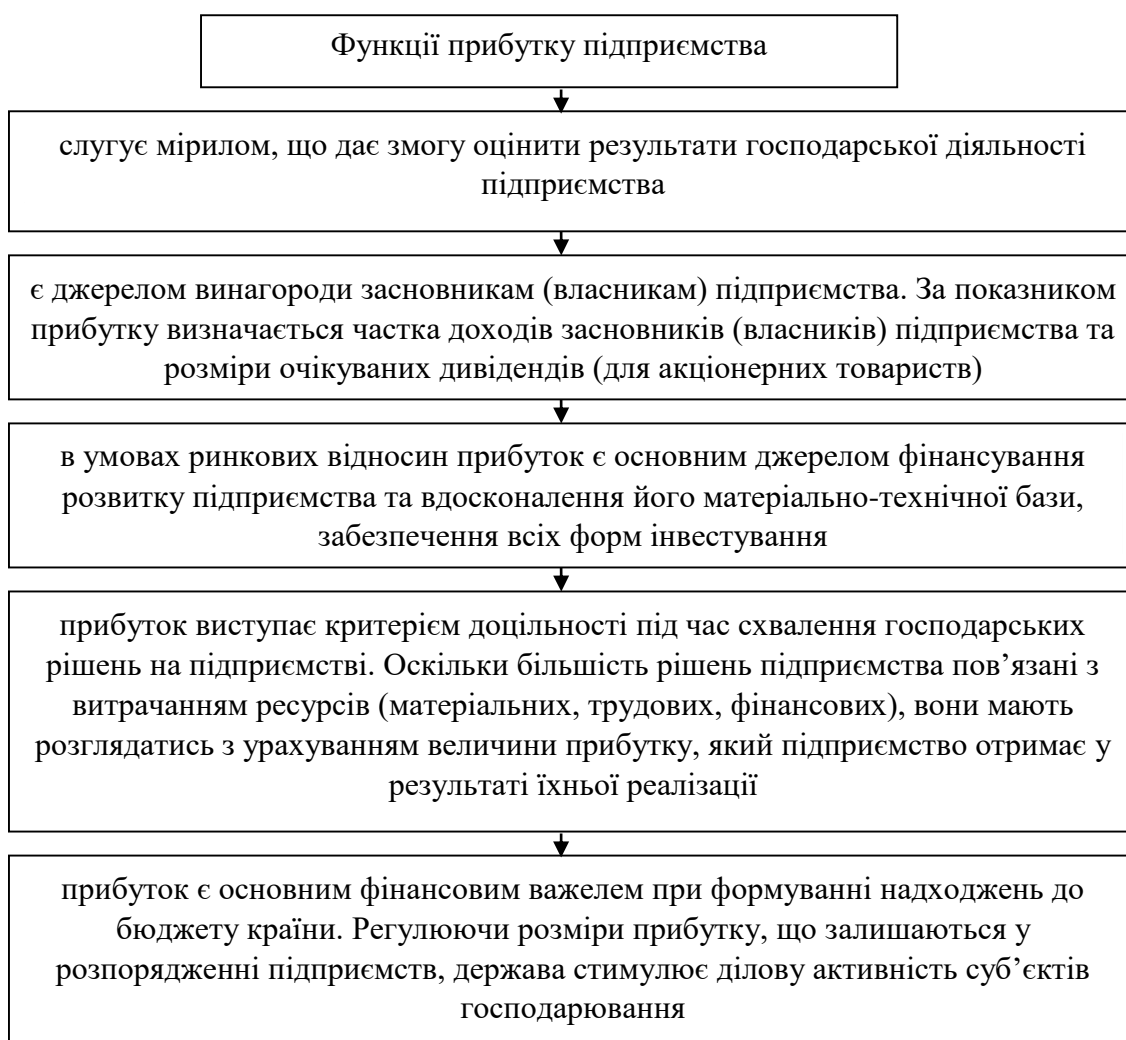

Рис. 1.2. Основні функції прибутку підприємства

Джерело: власні дослідження автор за матеріалами [1, 17]. Згідно до П(С)БО 3 можна виділити такі види прибутку, які наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація основних видів прибутку

Класифікаційна ознака	Види прибутку
1. За характером відбиття в обліку	Бухгалтерський прибуток
	Економічний прибуток
2. За характером діяльності підприємства	Прибуток від звичайної діяльності
	Прибуток від надзвичайних подій
3. За основними видами господарських операцій підприємства	Прибуток від реалізації продукції
	Прибуток від позареалізаційних операцій
4. За основними видами діяльності підприємства	Прибуток від операційної діяльності
	Прибуток від інвестиційної діяльності
	Прибуток від фінансової діяльності
5. За складом елементів, що формують прибуток	Маржинальний прибуток характеризує спроможність підприємства відшкодувати постійні витрати
	Валовий прибуток – це економічний результат діяльності суб'єктів господарювання
	Фінансові результати від позареалізаційних операцій.
	Чистий прибуток
6. За характером оподаткування прибутку	Оподаткована частина прибутку
	Неоподаткована частина прибутку
7. За характером інфляційної «очистки» прибутку	Номінальний прибуток
	Реальний прибуток
8. За достатністю рівня формування	Нормальний прибуток
	Низький прибуток
	Високий прибуток
9. За ступенем використання	Нерозподілений прибуток
	Розподілений прибуток

Джерело: узагальнено на основі [17, с. 149].

Отже, враховуючи розглянуті основні характеристики прибутку, можна стверджувати, що прибуток є головною метою діяльності кожного суб'єкта господарювання. Він є результатом успішного ведення бізнесу, що виражається у грошовій формі.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА РІВНЯ ПРИБУТКОВОСТІ ««ЛИПНИЦЬКЕ МПД»»

У підприємстві, нова назва якого – Липницьке місце провадження діяльності (надалі скорочена ««Липницьке МПД»») стала результатом ліквідації Державного концерну спиртової та лікєро-горілочної промисловості “Укрспирт” та утворення ДП «Укрспирт». До державного підприємства «Укрспирт» ввійшли всі спиртові заводи держави, в тому числі і Лугинський, який розташовано у с. Липники колишнього Лугинського району Житомирської області.

Загалом підприємство має давню історію. Липниківський спиртовий завод введений в експлуатацію у 1870 р. поміщиком Млодзієвським. Основною діяльністю винокурні була переробка картоплі на спирт-сирець. У 1900 р. на винокурні виробляли 11 тис. відер спирту на рік. У 1919 р. завод націоналізовано, і згодом підприємство отримало назву Лугинський спиртовий завод. На початку 1920 р. добова потуж. складала 45 дал спирту, а наприкінці 1930 р. підприємство виробляло 250 дал спирту на добу. За час бойових дій Другої світової війни завод був надто зруйновано. І практично нові стіни підприємства було збудовано за період від березня 1944 р. до грудня 1945 р. Потужності підприємства уже становили 400 дал спирту на добу.

У 1990 р. підприємство виробляло до 3 тис. дал спирту на добу. За 2000 р. проведено повну модернізацію з реконструкцією підприємства. Промислова потужність заводу з виробництва спирту становила 2 тис. дал на добу, горілки – 60 тис. дал на рік, на ньому переробляли до 2 т хмелю на рік [2]. Від 2010 р. завод має назву – місце провадження діяльності державного підприємства «Укрспирт», яке спеціалізується на виготовленні спиртів високого очищення: етилового зернового – «Екстра» та спирту харчового «Люкс». Крім того, завод виробляє додаткову продукцію: сивушне масло - DDG та концентрат естеросивушний – КЕС.

Структура асортименту продукції підприємства, у середньому за 2018-2020 рр., наведено на рис. 2.1.

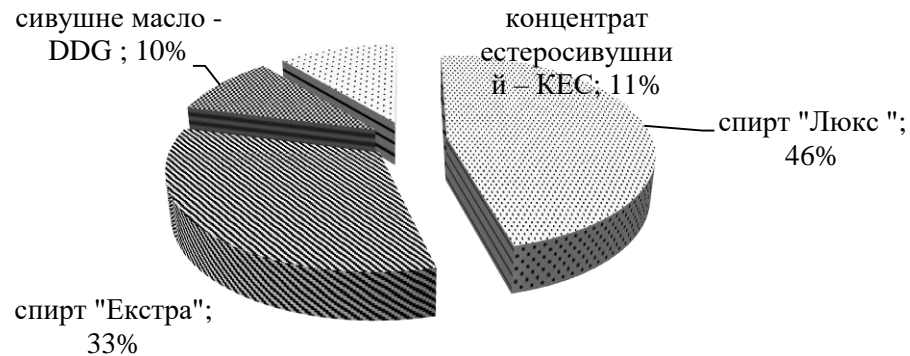

Рис. 2.1. Структура товарної продукції «Липницьке МПД»

Джерело: побудовано за даними підприємства.

За даними рисунка, видно, що 46 % продукції складає виробництво спирту «Люкс» та 33 % – «Екстра».

Підприємство виготовляє продукцію на основних засобах, середньорічна вартість яких, за 2018-2020 рр., у «Липницьке МПД» зменшилася на 130 тис. грн та рівень зносу основних виробничих фондів становив 82,63 % (Дод. А).

Фондовіддача по підприємству за аналізований період зросла на 1,16 п., таким чином на 1 грн. основних фондів припадало 3,19 грн. чистого доходу від реалізації продукції. Фондомісткість є показником оберненим показникові фондовіддачі, тому спостерігається зниження фондомісткості на 0,17 п.

У 2020 р. на 1 працівника «Липницьке МПД» припадало 8,19 тис. грн. основних фондів, а у 2018 р. – 5,91 тис. грн. Зростання фондоозброєності на 2,28 тис. грн. пояснюється зменшенням кількості працівників на 32 особи.

Загалом по підприємству показники ділової активності вказують на зниження ефективності функціонування підприємства (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Показники ділової активності «Липницьке МПД»»

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р.	
				(+/-)	%
2. Чистий дохід (виручка) від реалізації продуктів (товарів, робіт, послуг), тис.грн	696	622	679	-17	97,56
3. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	612	586	654	42	106,86
4. Валовий фінансовий результат від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт), тис. грн	84	36	25	-59	29,76
5. Операційний прибуток, тис. грн	76	24	-35	-111	<у 2,0 рази
6. Продуктивність праці, тис.грн	12,00	18,29	26,11	14,11	>у 2,2 рази
9. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,06	1,11	0,9	0,16	-
10. Тривалість обороту власного капіталу, днів	344,33	328,82	405,56	61,23	61,13
17. Рентабельність продукції, %	13,73	6,14	3,82	-9,91	-
9. Рентабельність підприємства, %	11,07	4,62	-4,12	15,19	-

Джерело: складено автором за даними підприємства.

У 2020 р. на підприємстві сума чистого доходу зменшилася на 17 тис. грн (2,44 %), собівартість реалізованої продукції зросла на 42 тис. грн (6,86 %), що у результаті призвело до зниження операційного прибутку на 111 тис. грн (майже у 2 рази). Рентабельність продукції становила 3,82 %, що на 9,91 % менше рівня 2018 р., а рентабельність підприємства склала -4,12 %. Зменшення рентабельності підприємства пояснюється зростанням суми інших витрат від операційної діяльності.

Таким чином, у 2020 р. загальний коефіцієнт покриття порівняно з 2018 р. зменшився на 0,12 пункта і склав 0,98, що менше нормативного значення (>1) на 0,02 пункта, тобто підприємство втрачає платоспроможність (дод. А1).

Коефіцієнти швидкої, незалежної та абсолютної ліквідності знизилися, а частка оборотних активів у загальній сумі теж зменшилася. Таким чином,

ділова активність підприємства знизилася за період 2018-2020 рр.

Найважливішою якісною характеристикою господарювання підприємства на всіх рівнях є – прибутковість виробництва. Проте, виробництво спирту на «Липницьке МПД» за останні роки є збитковим (рис. 2.2).

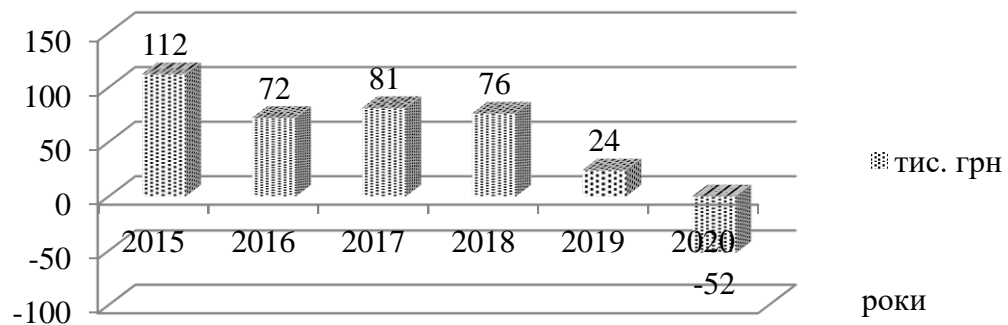

Рис. 2.2. Динаміка чистого прибутку «Липницьке МПД»»

Джерело: побудовано за даними підприємства.

Зокрема, у порівнянні 2019 р. з 2015 р., сума чистого прибутку зменшилася на 88 тис. грн., а у 2020 р. сума збитку складала 52 тис. грн.

Оскільки відомо п'ять етапів формування прибутку підприємства, а саме: валовий прибуток, операційний прибуток, прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, прибуток від звичайної діяльності після оподаткування, чистий прибуток. Тоді можна провести факторний аналіз етапів формування чистого прибутку на «Липницьке МПД»» (Дод. А3).

Для оцінки ефективності функціонування «Липницьке МПД»», застосовано кореляційно-регресійний аналіз, за результативний показник взято чистий дохід підприємства (Y), у якості факторних показників – рентабельність реалізованої продукції ($R_0 = x_1$), рентабельності капіталу ($ROA = x_2$) та трансформації капіталу ($K_{тр} = x_3$).

Необхідні для побудови кореляційно-регресійної моделі дані було отримано на основі використання розрахунково-конструктивного, нормативного та абстрактно-логічного методів .

Всі розрахунки проводились за допомогою електронних таблиць G.M.S.EXEL. Для визначення можливості включення вибраних факторів у

кореляційно-регресійну модель здійснено їх перевірку на мультиколінеарність, яка веде до обмеженості оцінок параметрів і неможливості коректної інтерпретації результатів. Результати перевірки факторів X_1 , X_2 , X_3 отримані за алгоритмом Фаррара-Глобера, показали їх не мультиколінеарність.

У Додатку А4 наведено методику факторного аналізу доходу від операційної діяльності підприємства. За даними аналізу можна зробити висновок, що у 2020 р. валовий прибуток на підприємстві зменшився на 59 тис. грн., порівняно з 2018 р. і становив 25 тис. грн. Це свідчить про те, що підприємство зменшило обсяги виробництва і реалізації продукції.

Основний негативний вплив на зниження прибутковості підприємства від операційної діяльності мало зростання інших операційних витрат на 17 тис. грн..

Сукупним результатом дії всіх факторів стало зниження прибутку від звичайної діяльності на «Липницьке МПД» у 2020 р. на 52 тис. грн (дод. А5).

З наведених у додатках А6 та А7 даних можна зробити висновок, що збиток підприємства складає за 2020 р. -52 тис. грн.

Щоби постійно забезпечувати зростання прибутковості, необхідно вишукувати невикористані можливості його збільшення у виробничому, технологічному процесах. Найбільше на стадіях розробки планів та, згодом, безпосереднього виробництва продукції та її реалізації. У практичній діяльності підприємств, як правило, прогнозування ефективності господарської діяльності зводиться до дослідження у майбутньому показників: рентабельності реалізованої продукції, прибутковості капіталу та трансформації капіталу.

Показник рентабельності реалізованої продукції за чистим прибутком (чиста маржа прибутку), який визначає частку чистого прибутку в чистому доході від реалізації продукції і показує, скільки чистого прибутку припадає на одиницю чистого доходу від реалізації продукції. У Додатках 8,9,10

наведено розрахунки даних показників, що дозволило сформувати динаміку зміни чистого доходу від зазначених факторних ознак (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка зміни чистого доходу від рентабельності реалізованої продукції, прибутковості капіталу, трансформації капіталу на «Липницьке МПД» за період 2017-2020 рр.

<i>Рік, квартал</i>	Чистий дохід (Y), млн. грн.	Рентабельність реалізованої продукції $R_0=x_1$	Прибутковість капіталу (ROA = x_2)	Трансформації капіталу $K_{тр} = x_3$
2017	702	12,14	0,76	0,08
2018	696	10,92	0,69	0,06
2019	622	3,86	0,23	0,06
2020	679	-7,66	0,49	0,06

Джерело: розраховано за даними підприємства.

Відтак, за даними розрахунків, на одиницю чистого доходу від реалізації продукції підприємства за аналізований період припадає від - 10,92% прибутку у 2018 р. до 7,66% збитку за 2020 р.. Значення коефіцієнта трансформації є надто низьким та складає 0,06. Частка чистого прибутку в загальному капіталі підприємства знизилася до 20 %.

Така ситуація вказує на те, що підприємству необхідно обґрунтувати стратегічні напрями виходу з фінансової кризи за рахунок інвестування діяльності.

Для оцінки інвестиційної привабливості підприємства зробимо розрахунок прогнозу ймовірності банкрутства. Це можна зробити за допомогою індексу Альтмана, який представлений алгоритмом інтегральної оцінки ймовірності банкрутства підприємства та базується на дослідженні найважливіших показників, за якими можна робити висновки щодо кризовості його фінансового стану. Усі розрахунки наведено у таблиці 2.3.

Результати численних розрахунків за моделлю Альтмана показали, що якщо Z-рахунок становить 1,8 і менше, то ймовірність банкрутства підприємства є дуже високою. Варто відмітити, що на «Липницьке МПД» необхідно збільшити обсяги виробництва продукції та за рахунок

підвищення якості продукції досягти конкурентних переваг на споживчому ринку.

Таблиця 2.3

Прогноз ймовірності банкрутства «Липницьке МПД»»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р.
Частка оборотних засобів у активах (Коб)	0,99	0,97	0,99	-
Рентабельність активів, обчислена за нерозподіленим прибутком (Кнп)	0,15	0,12	-0,11	-0,26
Рентабельність активів, обчислена за прибутком від реалізації продукції (Кр)	0,21	0,16	-0,17	-0,04
Коефіцієнт покриття за ринковою вартістю власного капіталу (Кп)	2,31	1,20	0,10	-2,21
Віддача всіх активів (Кв)	1,91	1,88	1,83	-0,08
«z» - показник ймовірності банкрутства	2,9	2,8	1,8	-1,1
Оцінка можливості банкрутства	Висока	Висока	Дуже висока	x

Джерело даних: річна фінансова звітність за 2014 р., 2015 р., 2016 р.

Такого успіху підприємство може досягти завдяки впровадженню сучасних маркетингово-збутових систем, посиленню технологічної дисципліни, економії сировини та енергоресурсів, запровадженню нових технологій. На підприємстві необхідно запровадити інтегровану систему менеджменту на основі ISO 9001, 22000, 14001.

Отже, під час досліджень пов'язаних з оцінкою прибутковості «Липницьке МПД»», аналізом його фінансового стану і організаційно-економічною характеристикою було виявлено, що підприємство має справу із виробництвом спиртової продукції. Підприємство не раціонально використовує всі свої можливості та ресурси, що призвело до зниження прибутковості. Зокрема, за 2020 р. сума збитку складала 521 тис. грн. Підприємство необхідно покращувати фінансові показники на основі правильно обраних стратегічних напрямів та обґрунтованих шляхів їх реалізації, що в свою чергу дозволить зміцнити економічний потенціал, економічне зростання, підвищення активності на ринку, зростання обсягів виробництва, підвищення поточної платоспроможності, стійке фінансове становище, розширення діяльності на нові сфери, ефективне використання наявних технічних ресурсів та ін.

РОЗДІЛ 3

СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ «ЛИПНИЦЬКЕ МПД»

Розглядаючи резерви максимізації прибутку підприємства необхідно відмітити, що з економічної точки зору, прибуток будь-якого суб'єкта господарювання залежить не тільки від його доходів, але і від витрат. Таким чином, доцільно відмітити, що резерви зростання прибутку у «Липницьке МПД» є кількісними можливостями зростання прибутку підприємства у результаті: збільшення обсягів реалізації конкурентоспроможної спиртової продукції, або зниження собівартості її виробництва і реалізації.

Формування резервів зростання прибутку на «Липницьке МПД» представимо за трьома напрямками (рис. 3.1).

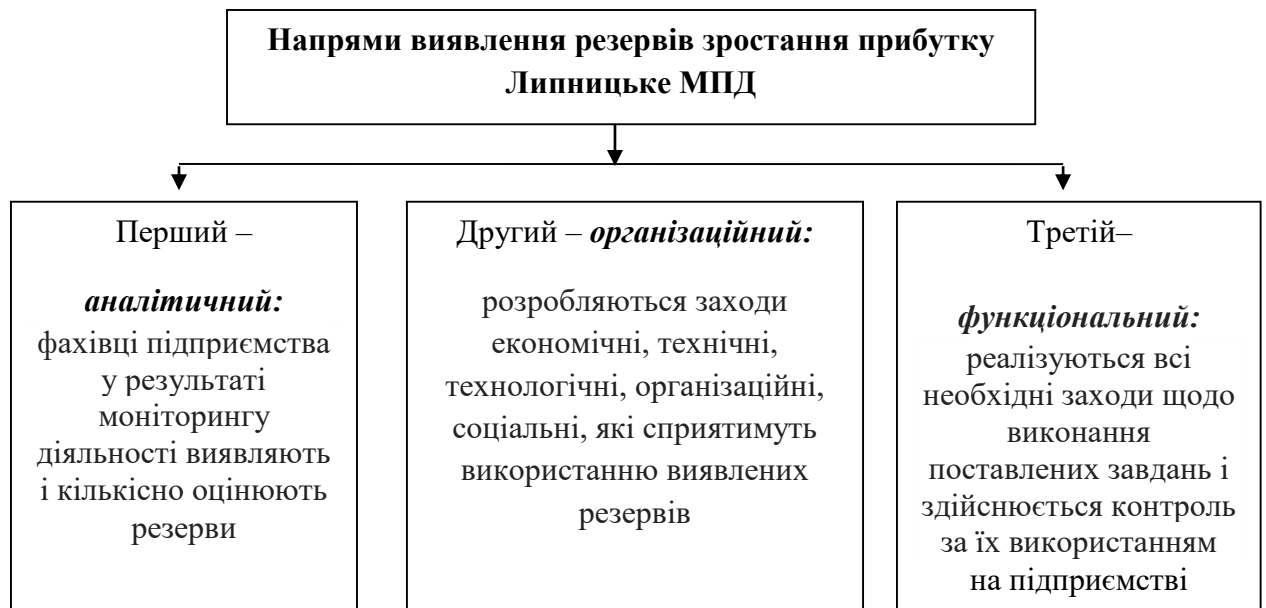

Рис. 3.1. Напрями виявлення резервів зростання прибутку підприємств

Джерело: власні дослідження.

Отже, зростання прибутку на «Липницьке МПД» можна досягти за трьома напрямками: аналітичним, організаційним та функціональним. В основі зазначених напрямів зростання прибутку на підприємстві розглядаємо: нарощування обсягів виробництва якісної продукції, поліпшення її асортиментного ряду, удосконалення організаційної структури

виробництва та зниження повної собівартості реалізованої спиртової продукції.

Для підприємства, яке має на меті удосконалити зростання прибутковості, першорядним завданням стає забезпечення успішного виходу як на внутрішній, так і зовнішній ринки, як правило, вже заповнені запропонованими товарами і послугами. Тому це викликає необхідність виявлення резервів щодо підвищення доходів підприємства.

Стратегічні вектори зростання прибутку на «Липницьке МПД» наведено на рис. 3.2.

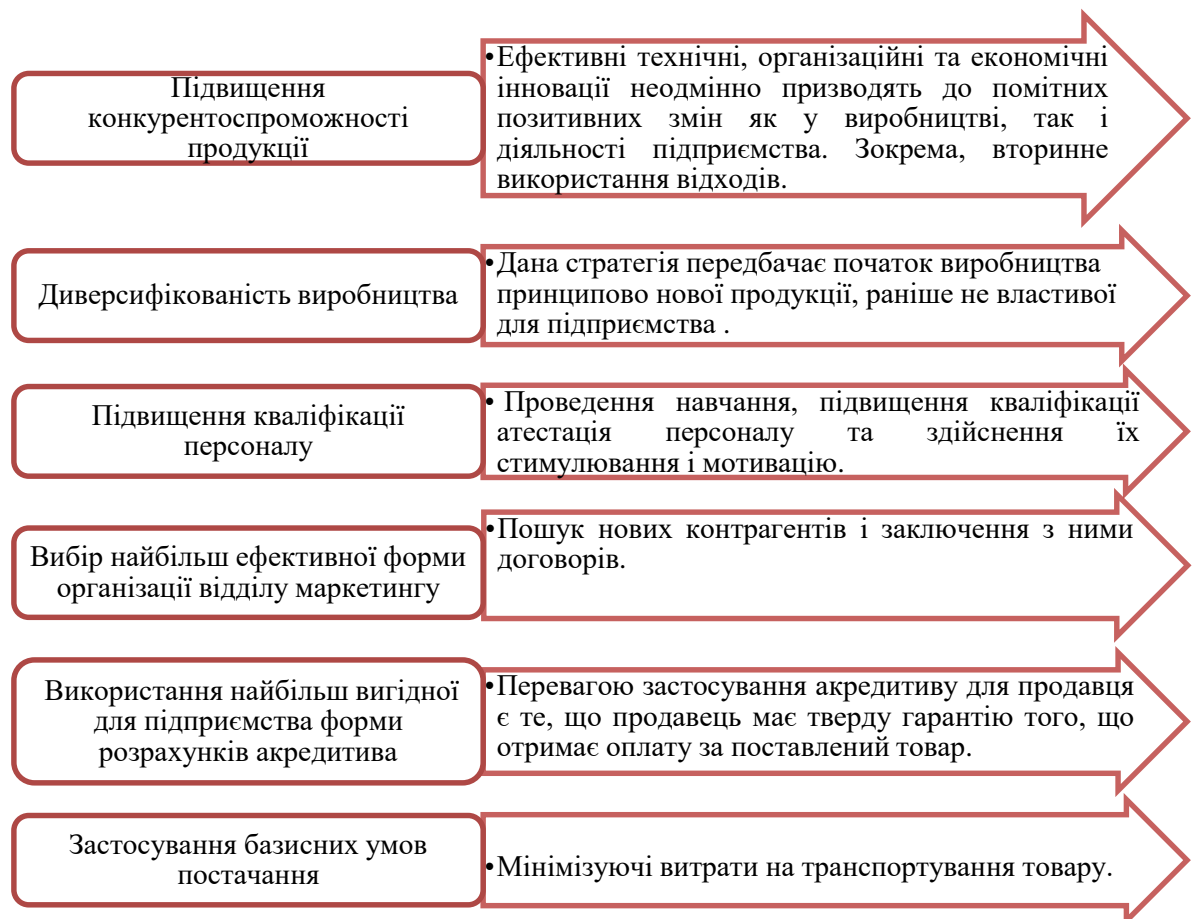

Рис. 3.2. Стратегічні вектори зростання прибутку на «Липницьке МПД»

Джерело: власні дослідження.

Головними з наведених стратегічних векторів є підвищення конкурентоздатності товарів, вироблених на підприємстві, тому що

конкуренція на внутрішньому і світовому ринках тверда і споживачі висувають до товарів більш високі вимоги. Найбільш ефективними заходами щодо підвищення конкурентоспроможності продукції на «Липницький МПД» є реалізація виробничих інновацій. Ефективні технічні, організаційні та економічні інновації неодмінно призводять до помітних позитивних змін як у виробництві, так і діяльності підприємства. Зрештою усі інновації, які налаштовані на розвиток підприємства і постійне підвищення ефективності виробництва та діяльності підприємства в цілому, мають опиратися на відповідні вітчизняні нормативно-законодавчі акти.

З кожним роком в Україні все більш гостро постають питання енергозбереження, ефективного використання ресурсів, утилізації відходів. Кількість і різноманітність відходів зростає швидкими темпами, поряд з розвитком промисловості і зростанням споживання енергії. Разом з тим, органічна складова відходів спиртової галузі являє собою вторинну сировину, яка може застосовуватися у харчовій, косметичній, пивоварній, хлібопекарській та інших галузях та у сільському господарстві, як корми для тваринництва.

Головним завданням, що стоїть перед «Липницьке МПД», є повне і раціональне використання відходів у вигляді барди. Щорічне надходження якої складає близько 11,6 тис. т.

Для підвищення ефективності використання вторинної сировини важливими чинниками є їх кількість, якість і умови формування та зберігання.

У «Липницьке МПД» до 90% утворених відходів може використовуватися у господарській діяльності, що підкреслює їх важливе місце в системі сировинних ресурсів регіону. Втім, обсяги їх використання залишаються на низькому рівні. Виникає необхідність застосування технологій переробки відходів «Липницьке МПД». Залучення відходів спиртового виробництва в систему економічних зв'язків, а отже, і у технологічні процеси, має важливе еколого-економічне значення.

Слід зазначити, що проблема широкомасштабного використання відходів спиртового підприємства має прямий зв'язок не тільки з технологічним оновленням, але і з економічними факторами (сумою витрат на збирання та транспортування відходів, а також на організацію виробництва з їх переробки) та рівнем «екологічної свідомості» суб'єктів підприємницької діяльності [4, с. 16]. Виходячи з цього, важливим аспектом щодо раціонального управління відходами підприємств спиртової галузі є, передусім, формування оптимальної системи їх вторинного використання та комплексний моніторинг економічної ефективності різних напрямків їх утворення, зберігання, транспортування та використання (рис. 3.3).

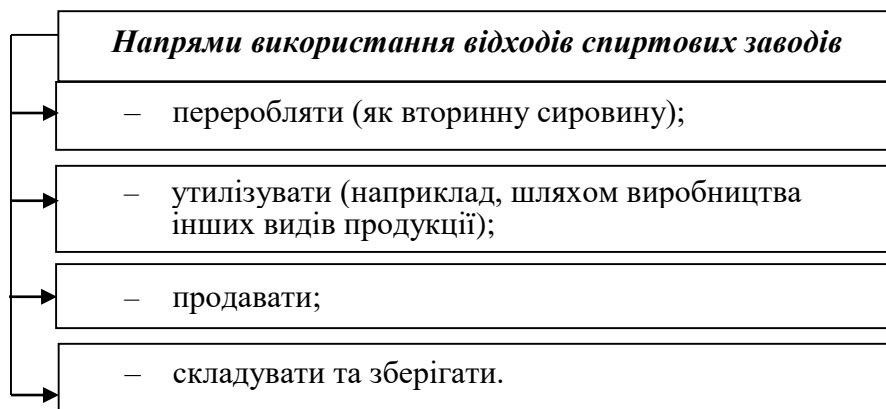

Рис. 3.3. Напрями використання відходів деревини

Джерело: власні дослідження.

Проте, сучасні технології дають змогу проводити багаторівневу переробку відходів спиртової галузі, які можна досить широко використовувати як корми для тваринництва методом сушіння з максимальною мікронізацією у спеціальних сушках промислового виробництва. Одержаний корм має високу поживність та екологічність.

За даними таблиці 3.1 видно, що вторинне використання відходів щодо виготовлення кормів для тваринництва дозволить розширити асортимент продукції, збільшити виручку від реалізації продукції та наростити суму прибутку на підприємстві.

Прибуток від операційної діяльності зросте у 2,6 рази та становитиме 59 тис. грн., а рентабельність складе 3,44 %.

Таблиця 3.1

Прогноз показників ділової активності «Липницьке МПД»»

Показники	2020 р.	Прогноз 2022 р.	Прогноз 2022 р. до 2020 р.	
			(+/-)	%
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продуктів (товарів, робіт, послуг), тис.грн	679	753	74	110,90
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	654	684	30	104,59
3. Валовий фінансовий результат від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт), тис. грн	25	59	34	>у 2,4 рази
4. Операційний прибуток, тис. грн	-35	59	94	>у 2,6 рази
5. Продуктивність праці, тис.грн	26,11	28,96	2,85	110,91
6. Рентабельність продукції, %	3,82	8,62	4,80	>у 2,3 рази
7. Рентабельність підприємства, %	-4,12	3,44	7,56	>у 2,2 рази

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Залучаючи виявлені резерви підприємство має можливість підвищити прибутковість за якісним та конкурентоспроможним товаром, підвищити імідж підприємства, а також підвищити ефективність управління діяльністю підприємства в цілому.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Отже, за результати дослідження, прибуток є найважливіша стадія діяльності підприємства, яка створює фінансову основу для самофінансування діяльності підприємства, виконання зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими підприємствами. Його величина характеризує спроможність підприємства відшкодувати постійні витрати і створити економічні умови для розширеного відтворення підприємства чи певної галузі.

Дослідження пов'язані з оцінкою прибутковості «Липницьке МПД», вказують на те, що підприємство спеціалізується на виготовленні спиртів високого очищення: етилового зернового – «Екстра» та спирту харчового «Люкс». Крім того, завод виробляє додаткову продукцію: сивушне масло - DDG та концентрат естеросивушний – КЕС. У структурі асортименту продукції близько 46 % продукції складає виробництво спирту «Люкс» та 33 % – «Екстра». За 2018-2020 рр. підприємство не раціонально використовує всі свої можливості та ресурси, що призвело до зниження прибутковості. Зокрема, за 2020 р. сума збитку складала 521 тис. грн.

Підприємство необхідно покращувати фінансові показники на основі правильно обраних стратегічних напрямів та обґрунтованих шляхів їх реалізації, що в свою чергу дозволить зміцнити економічний потенціал, економічне зростання, підвищення активності на ринку, зростання обсягів виробництва, підвищення поточної платоспроможності, стійке фінансове становище, розширення діяльності на нові сфери, ефективне використання наявних технічних ресурсів та ін. Зокрема, головним завданням, що стоїть перед «Липницьке МПД», є повне і раціональне використання відходів у вигляді барди. Щорічне надходження якої складає близько 11,6 тис. т.

Для підвищення ефективності використання вторинної сировини важливими чинниками є їх кількість, якість і умови формування та зберігання. У «Липницьке МПД» до 90% утворених відходів може

використовуватися у господарській діяльності, що підкреслює їх важливе місце в системі сировинних ресурсів регіону. Втім, обсяги їх використання залишаються на низькому рівні. Виникає необхідність застосування технологій переробки відходів «Липницьке МПД». Залучення відходів підприємств спиртового виробництва в систему економічних зв'язків, а також, і у технологічні процеси, має важливе екологічне та економічне значення.

Сучасні технології дають змогу проводити багаторівневу переробку відходів спиртової галузі, які можна досить широко використовувати як корми для тваринництва методом сушіння з максимальною мікронізацією у спеціальних сушках промислового виробництва. Одержаний корм має високу поживність та екологічність.

За даними таблиці 3.1 видно, що вторинне використання відходів щодо виготовлення кормів для тваринництва дозволить розширити асортимент продукції, збільшити виручку від реалізації продукції та наростити суму прибутку на підприємстві. Прибуток від операційної діяльності зросте у 2,6 рази та становитиме 59 тис. грн., а рентабельність складе 3,44 %.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу. Підручник. К.: КНЕУ, 2013. – 790 с.
2. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2013. – 592 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2016. – 480 с.
4. Гелетуха Г.Г. Оцінка енергетичного потенціалу біомаси в Україні. – Ч. 3. Відходи сільського господарства та деревинна біомаса. Промислова теплотехніка. – 2018. – Т. 32. – № 5. – С. 58 – 65.
5. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації. – Київ: ВІРА-Р, 2015. – 320 с.
6. Горбань О.М., Бахрушин В.Є. Основи теорії систем і системного аналізу. Навчальний посібник. – Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2014. – 204 с.
7. Державний стандарт України. Системи управління якістю . Вимоги . ДСТУ ISO 9001–2001. – К.: Держстандарт України , 2018. – 24 с.
8. Іщенко І.І., Терещенко С.П. Оцінка економічної ефективності виробництва та затрат. – К.: Вища школа, 2003. – 187 с.
9. Маркс К., Енгельс Ф. Повне зібрання творів. 50 тт. Київ, 1958-1985 рр..
10. Ковалевська В. Д. Липниківський спиртовий завод. Енциклопедія Сучасної України. Електронна версія [веб-сайт], гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г . Железняк та ін.; НАН У країни, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН У країни, 2006. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=54741.
11. Кальченко Л. Г. Логістика. Збірник ситуаційних і практичних завдань. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2019. – 221 с.

12. Карпук А.І. Держано-приватне партнерство у лісовому господарстві: інноваційно-інвестиційний аспект. Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 21. – С.10–16.
13. Кропивко М. Ф. Організація управління аграрною економікою. Монографія. – К.: ННЦ ІАЕ, 2017. – 390 с.
14. Куценко А. В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємства споживчої кооперації України. Монографія – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2016. – 205 с.
15. Ломаченко Т. И. Рынок инноваций в АПК: методология и организация. Монография – К.: ННЦ ІАЕ, 2018. — 376 с.
16. Міщук І.С. Природокористування в контексті цивілізаційного розвитку / І.С. Міщук // Економіка природокористування і охорони довкілля : зб. наук. праць. – К. : РВПС України НАН України, 2016. – С. 147–153.
17. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві: підручник. – К.: КНЕУ, 2005. – 372 с.
18. Нили Э., Адамс К., Кеннерли М. Призма эффективности. – К.:Баланс-клуб, 2008. – 478 с.
19. Ніхтбакт Е. Фінанси: [пер. з англ.]. – К. : Вік ; Глобус, 1991. – 382
20. Самуэльсон К. Экономика : [в 2-х т.]; [пер. с англ.]. – М. : НПО Алгон, 1992. – Т. 2. – 510 с.
21. Смит А. Исследование о природе й причинах богатства народов. Кн.І – С. 148. – III. – М., 1993.
22. Стечинська В.В. Резерви зростання прибутку у Липницький МПД. Збірн. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конфер. – Ж: Поліський нац.. ун-т., 2021. – 77-82.
23. Фінансово-економічний словник: словник-довідник, кол. авт.: Юнін О. С., Круглова О. О., Савельєва М. О. та ін. – Дніпро: Видавець Біла К. О., 2018. – 164 с. [<http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1373/1/ФІН.ЕКОН.%20СЛОВНИК–макет%20в%20печать.pdf>].

ДОДАТКИ

Додаток А

**Рівень забезпеченості «Липницьке МПД»
основними фондами**

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р., (+/-)
Середньорічна вартість ОФ, тис. грн	343	261	213	-130
Сума зносу, тис. грн	189	201	176	-13
Рівень зносу ОФ, %	55,10	77,01	82,63	27,53
Чистий дохід, тис. грн	696	622	679	-17
Фондовіддача, грн.	2,03	2,38	3,19	1,16
Фондомісткість, грн.	0,49	0,42	0,32	-0,17
Середньорічна чисельність працівників, осіб	58	34	26	-32
Фондоозброєність, тис. грн. / особу	5,91	7,67	8,19	2,28

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Додаток А1

Показники ліквідності «Липницьке МПД»

Показники	Норматив	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р., (+/-)
1. Загальний коефіцієнт покриття	>1	1,10	1,03	0,98	-0,12
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,5	0,48	0,26	0,08	-0,4
3. Коефіцієнт незалежної ліквідності	>0,5	0,34	0,17	0,05	-0,29
4. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	0,22	0,18	0,15	-0,07
5. Частка оборотних активів в загальній сумі активів	за планом	0,99	0,97	0,99	-
6. Частка виробничих запасів в оборотних активах	>0,5	0,09	0,05	0,03	-0,06

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Додаток А2

Етапи формування валового прибутку на «Липницьке МПД»

Стаття, тис. грн.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р.
Дохід (виручка) від реалізації продукції	835	746	815	-20
Податок на додану вартість	139	124	136	-3
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	696	622	679	-17
Собівартість реалізованої продукції	612	586	654	42
Валовий прибуток	84	36	25	-59

Джерело даних: річна фінансова звітність за 2018-2020 рр.

Додаток А3

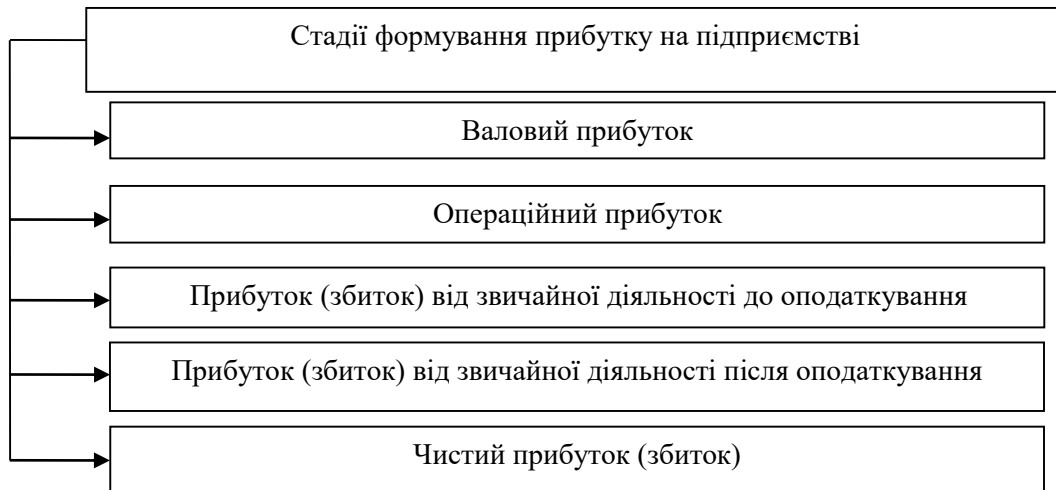

Рис. Стадії формування прибутку на підприємстві

Додаток А4

**Методика факторного аналізу прибутку від операційної діяльності
на «Липницьке МПД»**

Показник	Позначення	Формула	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Вплив факторів
Валовий прибуток	ВП	Δ ВП	84	36	25	-59
Інші операційні доходи	ІОД	Δ ІОД	46	41	-	-
Адміністративні витрати	АВ	$-\Delta$ АВ	34	29	35	1
Витрати на збут	ВЗ	$-\Delta$ ВЗ	12	18	8	-4
Інші операційні витрати	ІОВ	$-\Delta$ ІОВ	8	6	17	9
Фінансові результати від операційної діяльності (збиток)	ФРод	Δ ФРод	76	24	-35	-111

Джерело даних: річна фінансова звітність за 2018-2020 рр.

Додаток А5
Етапи формування прибутку від звичайної діяльності до оподаткування
на «Липницьке МПД»

Стаття, тис. грн.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р..
Операційний прибуток	76	24	-35	-111
Доход від участі у капіталі	-	-	-	-
Інші фінансові доходи	-	-	-	-
Інші доходи	-	-	-	-
Фінансові витрати	-	-	-	-
Витрати від участі у капіталі	-	-	-	-
Інші витрати	-	-	17	17
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	76	24	-52	-128

Джерело даних: річна фінансова звітність за 2018-2020 рр.

Додаток А6
Етапи формування прибутку від звичайної діяльності після
оподаткування на «Липницьке МПД»

Стаття, тис. грн.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р.
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	76	24	-52	-24
Податок на прибуток від звичайної діяльності	-	-	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності після оподаткування	76	24	-52	-24

Джерело даних: річна фінансова звітність за 2018-2020 рр.

Додаток А7

Етапи формування чистого прибутку на «Липницьке МПД»

Стаття, тис. грн.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р.
Фінансові результати від звичайної діяльності після оподаткування	76	24	-52	-24
Надзвичайні доходи	-	-	-	
Надзвичайні витрати	-	-	-	-
Податки з надзвичайного прибутку	-	-	-	-
Чистий прибуток	76	24	-52	-24

Джерело даних: річна фінансова звітність за 2018-2020 рр.

Додаток А8

Розрахунок показника рентабельності реалізованої продукції за чистим прибутком на «Липницьке МПД»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. +, - до 2018 р.
Чистий прибуток, тис. грн	76	24	-52	-24
Чистий дохід (виручка), тис. грн	696	622	679	-17
Рентабельність реалізованої продукції (R0), %	10,92	3,86	-7,66	-18,58

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Додаток А9

Розрахунок коефіцієнта трансформації на «Липницьке МПД»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. +, - до 2018 р.
Чистий дохід (виручка), тис. грн	696	622	679	-17
Активи, тис. грн	11070	10584	10570	-500
Коефіцієнт трансформації (Ктр), %	0,06	0,06	0,06	-

Джерело: складено автором за даними підприємства.

Додаток А10
Розрахунок показника рентабельності капіталу
ПАТ «Житомирський маслозавод»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. +, - до 2018 р.
Чистий прибуток, тис. грн	76	24	-52	-24
Активи, тис. грн	11070	10584	10570	-500
Рентабельність капіталу (ROA), %	69	23	49	20

Джерело: складено автором за даними підприємства.